

Zuzanna Koberska

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

STABILIZACJA MAKROEKONOMICZNA POLSKI NA TLE STREFY EURO

Streszczenie: Głównym celem artykułu jest próba oceny postępów Polski w procesie stabilizacji makroekonomicznej na tle strefy euro w latach 1999-2009. Osiągnięcie wysokiego stopnia stabilizacji gospodarczej jest szczególnie istotne dla Polski jako potencjalnego kraju kandydującego w przyszłości do strefy euro. Na początku artykułu przedstawiono wskaźniki stabilizacji makroekonomicznej oraz metodę magicznego pięciokąta stabilizacji makroekonomicznej (metoda PSM), służącą do pomiaru stopnia stabilizacji danej gospodarki. Następnie zaprezentowano modyfikacje wprowadzone do metody PSM przez autorkę pracy. W kolejnej części omówiono wyniki empirycznej analizy polskiej gospodarki na tle sytuacji gospodarczej strefy euro przy wykorzystaniu zmodyfikowanej metody magicznego pięciokąta.

Słowa kluczowe: stabilizacja makroekonomiczna, magiczny pięciokąt stabilizacji makroekonomicznej, gospodarka polska, strefa euro.

1. Wstęp

Stabilna sytuacja gospodarcza ma ogromne znaczenie dla Polski, by mogła w przyszłości przystąpić do strefy euro. Z tego powodu uznano za wartościowe przeprowadzenie analizy porównawczej stanu polskiej gospodarki na tle gospodarki europejskiej zarówno ze względów poznawczych, jak i praktycznych. Głównym celem artykułu jest próba oceny postępów Polski w procesie stabilizacji makroekonomicznej na tle strefy euro w latach 1999-2009. W badaniu wykorzystano metodę magicznego pięciokąta stabilizacji makroekonomicznej (metoda PSM), do której wprowadzono autorskie modyfikacje. Metoda PSM została opracowana w 1990 r. w Instytucie Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego w Warszawie¹ i była ona wykorzystywana w badaniach m.in. przez G.W. Kołodkę². W analizie empirycznej zawartej w artykule posłużono się pochodzącymi z Eurostatu danymi statystycznymi, które dotyczą polskiej gospodarki oraz strefy euro traktowanej jako całość (do końca

---

¹ 1 stycznia 2007 r. Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego został przekształcony w Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur.

² G.W. Kołodko, *Kwadratura pięciokąta. Od załamania gospodarczego do trwałego wzrostu*, Poltext, Warszawa 1993.

2009 r. należało do niej 16 państw Unii Europejskiej). Badanie empiryczne rozpoczęło się na początku 1999 r., gdy do obiegu bezgotówkowego wprowadzono wspólną walutę oraz odpowiedzialność za prowadzenie wspólnej polityki pieniężnej w strefie euro przejął Europejski Bank Centralny (EBC). Analiza zakończyła się w 2009 r., ponieważ w trakcie przygotowywania artykułu nie było kompletnych danych za rok 2010 r.

Niniejszy artykuł ma charakter empiryczny i składa się z czterech części. Najpierw przedstawiono wskaźniki stabilizacji makroekonomicznej oraz metodę magicznego pięciokąta, służącą do pomiaru stopnia stabilizacji danej gospodarki. Następnie zaprezentowano modyfikacje wprowadzone do metody PSM przez autorkę pracy na potrzeby analizy empirycznej zawartej w artykule. W kolejnej części pracy omówiono wyniki stanu polskiej gospodarki na tle sytuacji gospodarczej strefy euro przy wykorzystaniu zmodyfikowanej metody magicznego pięciokąta stabilizacji makroekonomicznej. W zakończeniu zostały ujęte najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonego badania.

2. Cele polityki stabilizacji oraz metoda magicznego pięciokąta stabilizacji makroekonomicznej

Polityka stabilizacji w gospodarce rynkowej obejmuje swymi działaniami dążenie do osiągnięcia tzw. czworokąta celów:

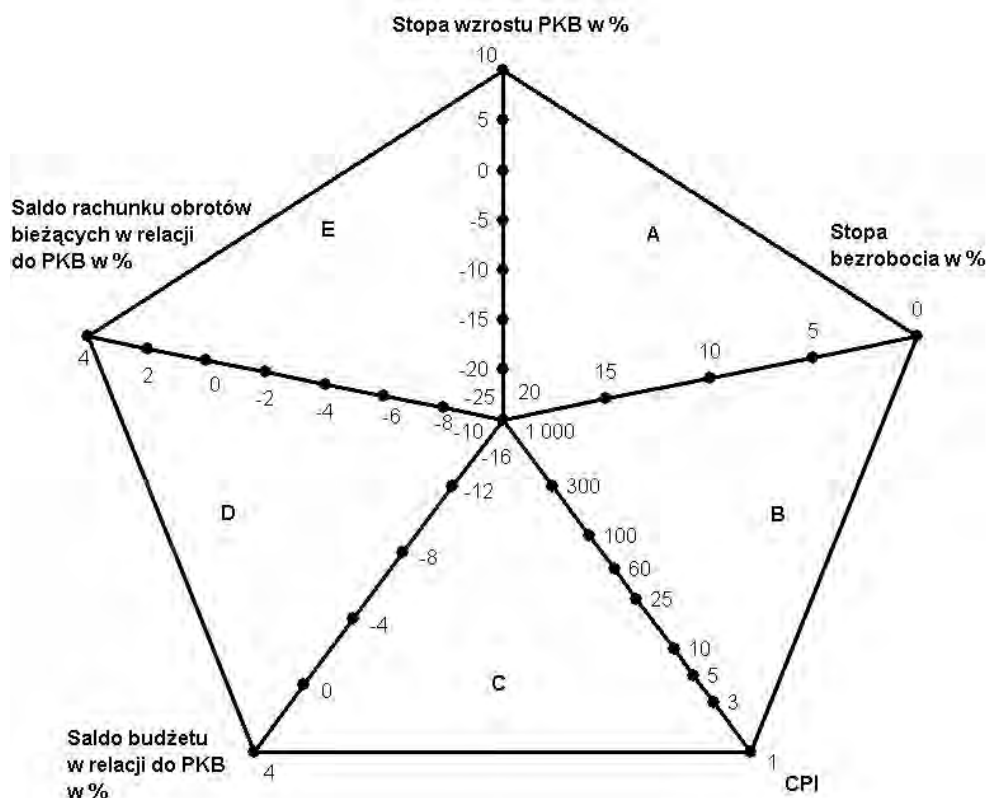
- wysokiej dynamiki wzrostu gospodarczego,
- wysokiego poziomu zatrudnienia,
- stabilnego poziomu cen,
- równowagi w kontaktach gospodarczych z zagranicą³.

Zrealizowanie powyższych celów, czyli dojście do stabilności makroekonomicznej w gospodarce, jest równoznaczne z osiągnięciem stanu równowagi ogólnogospodarczej obejmującego zarówno równowagę wewnętrzną, jak i zewnętrzną. Do pomiaru stabilizacji makroekonomicznej, rozumianej jako proces dochodzenia do osiągnięcia celów polityki stabilizacji, służy m.in. metoda tzw. magicznego pięciokąta, w której zastosowane kryteria stabilności ściśle odnoszą się do cech makroekonomicznej stabilizacji w rozumieniu G.W. Kołodki. Do tzw. czworokąta celów dodał on piąte kryterium w postaci zrównoważonego salda budżetu państwa bądź też budżetu, który powinien wykazywać pewną nadwyżkę dochodów nad wydatkami, gwarantującą utrzymanie długu publicznego w wysokości dającej się finansować w miarę bezinflacyjnie. Kołodko wspominał także o stabilnym kursie walutowym, którego osiągnięcie uznał za automatyczne, jeśli wyżej wymienione cele stabilizacji

---

³ Szerzej na ten temat: J. Pätzold, *Stabilisierungspolitik. Grundlagen der nachfrage- und angebotsorientierten Wirtschaftspolitik*, Paul Haupt Verlag, Bern – Stuttgart 1991, s. 24-44, oraz H. Tomann, *Stabilitätspolitik. Theorie, Strategie und europäische Perspektive*, Springer Verlag, Berlin 1997, s. 57-60.

makroekonomicznej zostaną zrealizowane⁴. Pięć kryteriów stabilizacji makroekonomicznej można przedstawić graficznie za pomocą pięciokąta, którego wierzchołki stanowią kolejne wskaźniki stabilności ekonomicznej (rys. 1).

Rys. 1. Pięciokąt stabilizacji makroekonomicznej – gospodarka posocjalistyczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie: G.W. Kołodko, wyd. cyt., s. 52, oraz J. Misala, *Stabilizacja makroekonomiczna w Polsce w okresie transformacji ze szczególnym uwzględnieniem deficytów bliźniaczych*, <http://www.we.radom.pl/pliki/upload/pb3.pdf>, s. 12.

Przedziały wartości dla poszczególnych wskaźników stabilizacji makroekonomicznej zostały wyskalowane w taki sposób, że im bliżej danego wierzchołka pięciokąta znajduje się analizowany wskaźnik, tym lepiej kształtuje się stan gospodarki w tym zakresie. W zależności od charakteru danego wskaźnika makroekonomicznego raz jest to skala rosnąca (PKB), a raz malejąca (stopa bezrobocia, CPI, saldo budżetu oraz rachunku obrotów bieżących w relacji do PKB). Mimo że wartości dobrane są w sposób umowny, interpretacja informacji zawartych w modelu jest

⁴G.W. Kołodko, wyd. cyt., s. 48-49.

jednoznaczna – im większe pole powierzchni figury powstałej po połączeniu pięciu wskaźników stabilności gospodarki, w tym większym zakresie charakteryzuje ją stan stabilizacji makroekonomicznej w danym czasie⁵. Zakłada się, że wartość 1 (lub 100%) odpowiada polu powierzchni całego pięciokąta (sytuacja pełnej stabilizacji makroekonomicznej)⁶, natomiast poszczególne trójkąty tworzące pięciokąt stanowią odpowiednio 0,2 (lub 20%) całkowitego pola powierzchni pięciokąta. Pięć wyodrębnionych trójkątów w pięciokącie to kolejno:

- trójkąt sfery realnej „A” (na którego pole wpływa bezpośrednio stopa wzrostu PKB oraz stopa bezrobocia),
- trójkąt stagflacji „B” (którego pole wyznacza stopa bezrobocia oraz inflacji),
- trójkąt inflacji i budżetu „C” (ukształtowany przez stopę inflacji oraz saldo budżetu państwa),
- trójkąt równowagi finansowej „D” (który wynika z salda budżetu oraz salda rachunku obrotów bieżących),
- trójkąt sektora zewnętrznego „E” (którego kształt zależy od salda rachunku obrotów bieżących oraz stopy wzrostu PKB)⁷.

Osiągnięcie optimum w metodzie pięciokąta stabilizacji makroekonomicznej, czyli spełnienie wszystkich pięciu kryteriów jednocześnie jest niemożliwe, stąd w nazwie metody pojawia się przymiotnik „magiczny”. Wynika to z istniejących pomiędzy wskaźnikami zależności tzw. *trade off* („coś za coś”), co oznacza, że osiągnięcie jednego celu pociąga za sobą koszt alternatywny. Przykładowo, większe tempo wzrostu gospodarczego może co prawda przyczynić się do wzrostu zatrudnienia, ale spowoduje też zwiększenie tendencji inflacyjnych oraz pogorszenie się bilansu płatniczego⁸.

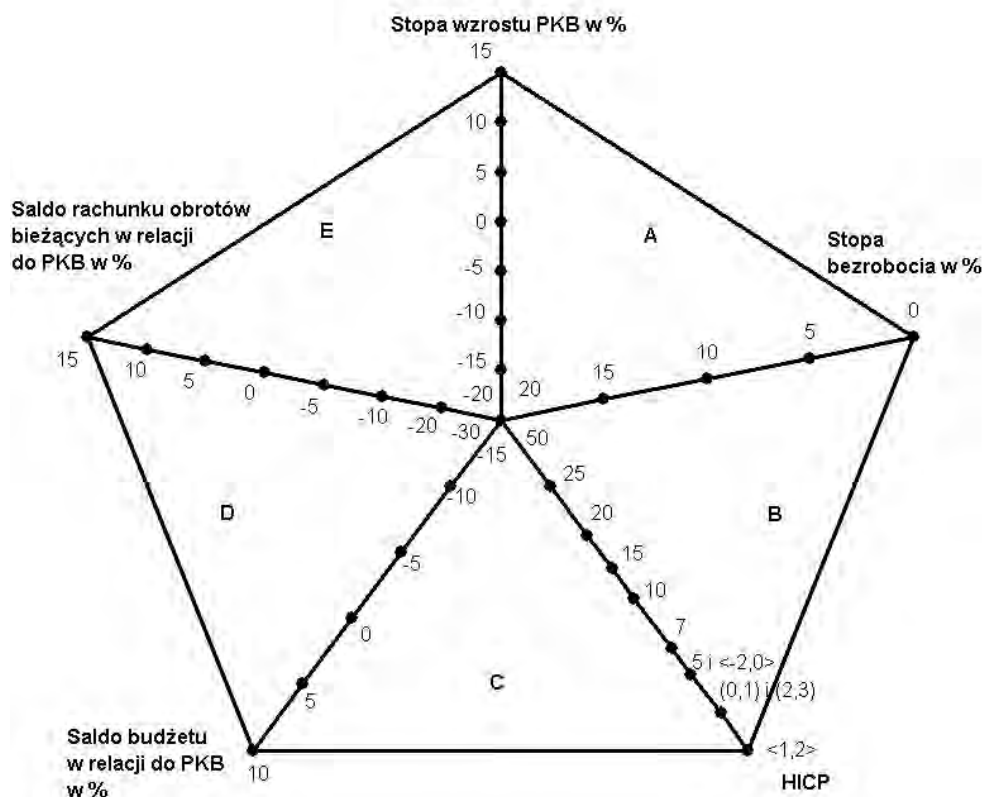
Metoda PSM pozostaje nadal bardzo ważnym narzędziem w sensie poznawczym; można ją wykorzystać do pomiaru stopnia realizacji procesu stabilizacji makroekonomicznej, zwracając przy tym uwagę na zróżnicowanie kształtowania się jego elementów i analizując pole poszczególnych trójkątów tworzących magiczny pięciokąt. Jednakże metoda ta została opracowana w 1990 r., dlatego wartości PKB, bezrobocia, inflacji oraz obu sald zostały dobrane w zgodzie z ówczesną sytuacją gospodarczą, czyli rzeczywistością posocjalistyczną. Ponieważ analiza procesu stabilizacji makroekonomicznej Polski oraz strefy euro obejmuje lata 1999-2009, posłużono się innymi wartościami, które wyskalowano na ramionach poszczególnych trójkątów (rys. 2.). Wartości te odpowiadają rzeczywistości gospodarczej charakteryzującej gospodarkę rynkową krajów należących do UE. Pięciokąt stabilizacji makroekonomicznej przyjmuje postać przedstawioną na rysunku 2.

⁵ G.W. Kołodko, wyd. cyt., s. 51.

⁶ $PSM = [\Delta PKB * \text{stopa bezrobocia}] + (\text{stopa bezrobocia} * \text{inflacja}) + (\text{inflacja} * \text{saldo budżetu}) + (\text{saldo budżetu} * \text{saldo rachunku obrotów bieżących}) + (\text{saldo rachunku obrotów bieżących} * \Delta PKB)]^{1/2} \sin 72^\circ$, przy czym $1/2 \sin 72^\circ = 0,475$.

⁷ J. Misala, wyd. cyt., s. 13; G.W. Kołodko, wyd. cyt., s. 52-53.

⁸ J. Misala, wyd. cyt., s. 11.

Rys. 2. Pięciokąt stabilizacji makroekonomicznej w Unii Europejskiej w latach 1999-2009

Źródło: opracowanie własne.

Wartości na ramionach poszczególnych trójkątów zostały dobrane na podstawie danych Eurostatu dotyczących okresu 1999-2009. Skala obejmuje przedział wartości, który odzwierciedla sytuację gospodarczą całej Unii w badanym okresie. Dodatkowo w analizie poziomu inflacji zrezygnowano z posługiwania się wskaźnikiem CPI, który jest wykorzystywany w głównej mierze do pomiaru inflacji w Polsce. Posłużono się natomiast Zharmonizowanym Wskaźnikiem Cen Konsumpcyjnych (*Harmonised Index of Consumer Prices*, HICP), co zapewniło możliwość porównania danych. HICP pokazuje zmiany cen koszyka towarów i usług, oferowanych do sprzedaży konsumentowi na terenie państwa członkowskiego⁹. Skrajną wartość dla inflacji mierzonej wskaźnikiem HICP stanowi przedział od 1 do 2%, co pokrywa się z głównym celem jednolitej polityki pieniężnej Europejskiego Banku Centralnego

⁹ Art. 2-3 Rozporządzenia Rady (WE) 2494/95 z dnia 23 października 1995 r., dotyczącego zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (DzU L 257, 27.10.1995).

w strefie euro¹⁰. W okresie 1999-2009 w niektórych krajach Unii wystąpiło zjawisko deflacji, dlatego też na skali zaznaczono umownie osobny przedział dla niskiej deflacji (od -2 do 0%).

3. Empiryczna analiza stabilizacji makroekonomicznej Polski na tle strefy euro

Obecnie cel UE jest sformułowany następująco: „Unia ustanawia rynek wewnętrzny. Działa na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska. Wspiera postęp naukowo-techniczny [...]”¹¹. Brakuje tutaj jednoznacznego odwołania do zachowania równowagi płatniczej w kontaktach zagranicznych. Nieco inaczej cel Unii był sformułowany przed wejściem w życie Traktatu Lizbońskiego (1 grudnia 2009 r.). Fundamentalnym zadaniem Wspólnoty było „popieranie [...] harmonijnego i zrównoważonego rozwoju działań gospodarczych, stałego i nieinflacyjnego wzrostu uwzględniającego środowisko naturalne, wysokiego stopnia konwergencji dokonań gospodarczych, wysokiego poziomu zatrudnienia i ochrony socjalnej, podwyższania poziomu i jakości życia, spójności gospodarczej i społecznej oraz solidarności między Państwami Członkowskimi”¹². Dodatkowo główne cele Wspólnoty miały być realizowane przez „poszanowanie następujących zasad przewodnich: stabilnych cen, zdrowych finansów publicznych i warunków pieniężnych oraz trwałej równowagi płatniczej”, a także „otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją”¹³. Przed zmianami wprowadzonymi przez Traktat Lizboński cele unijnej polityki w Traktacie obejmowały jednoznacznie nie tylko dążenie do zachowania równowagi wewnętrznej, ale również zwracano uwagę na utrzymanie zdrowych finansów publicznych. Oczywiście, zmiany wprowadzone przez Traktat Lizboński nie oznaczają, że Unia zaniechała chęci osiągnięcia tych celów. Przykładowo, obowiązek utrzymania deficytu budżetowego na poziomie 3% w stosunku do PKB pozostaje nadal wiążący dla wszystkich państw należących do strefy euro, a także dla krajów kandydujących, stanowiąc jedno z kryteriów konwergencji gospodarczej. A zatem Unia od początku swego istnienia stara się realizować politykę stabilizacji.

Do pomiaru postępów Polski w procesie stabilizacji makroekonomicznej na tle strefy euro wykorzystano zmodyfikowaną metodę magicznego pięciokąta. W bada-

¹⁰Dokładny cel inflacyjny EBC jest zdefiniowany jako roczny wzrost HICP o mniej niż 2% w średnim okresie.

¹¹ Art. 3, ust. 3 wersji skonsolidowanej Traktatu o Unii Europejskiej (Dz U C 83/13, 30.03.2010).

¹² Art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej przed zmianami wprowadzonymi przez Traktat Lizboński.

¹³ Art. 3a, ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej przed zmianami wprowadzonymi przez Traktat Lizboński.

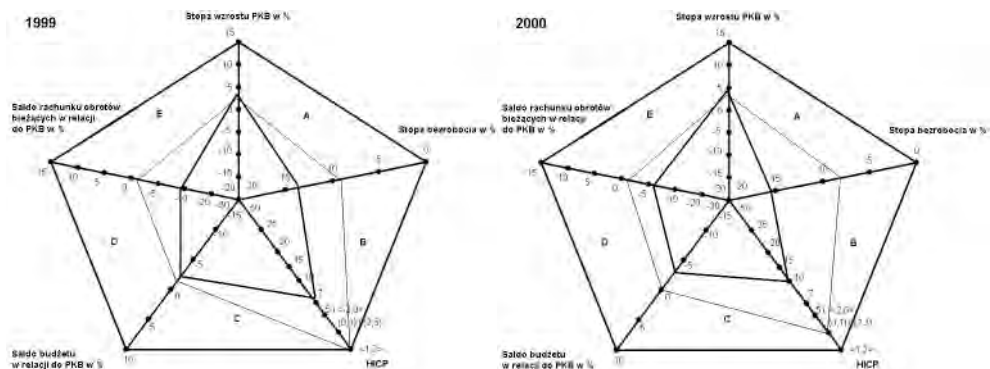
niu posłużono się danymi statystycznymi pochodzącymi z Eurostatu; zebrano je w tabeli 1.

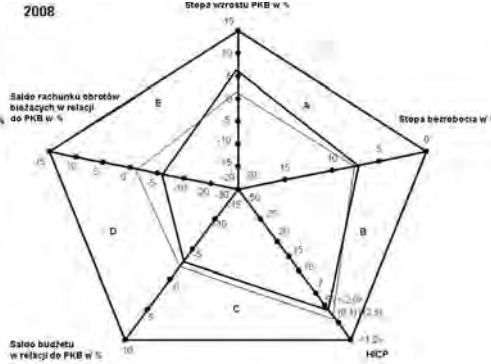
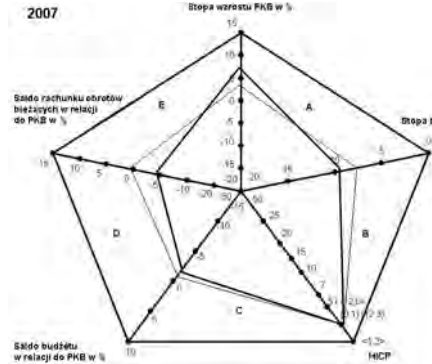
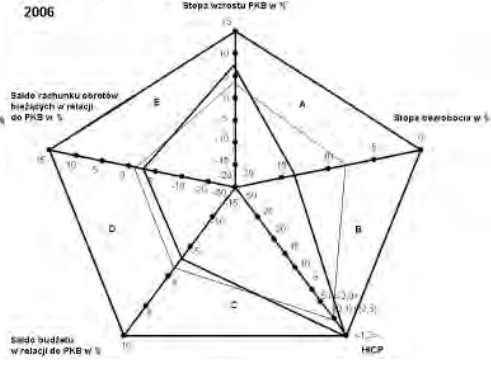
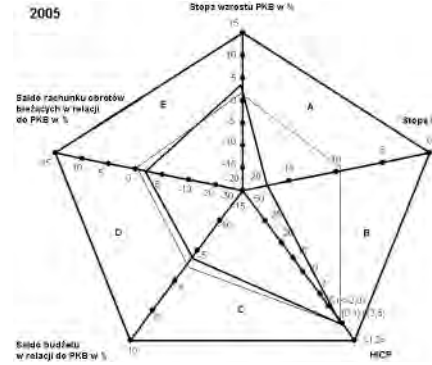
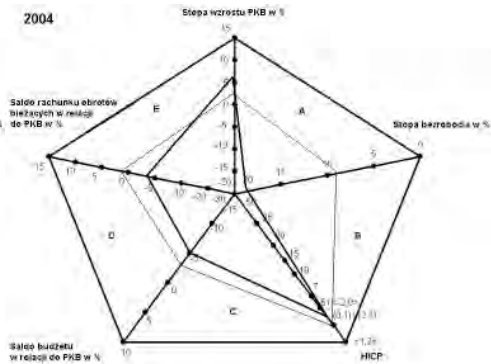
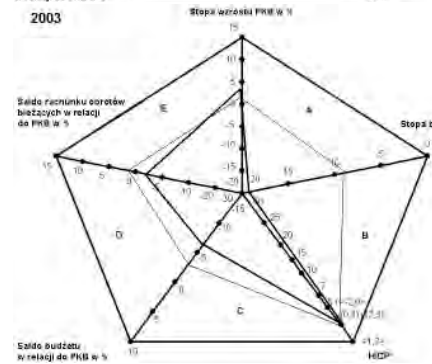
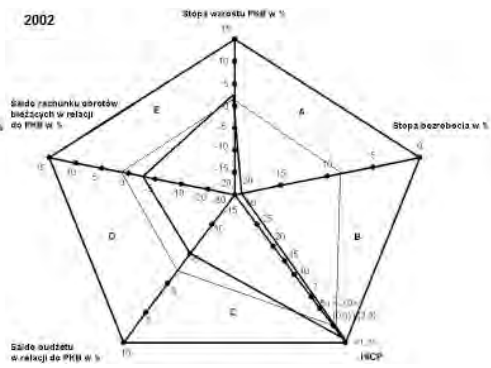
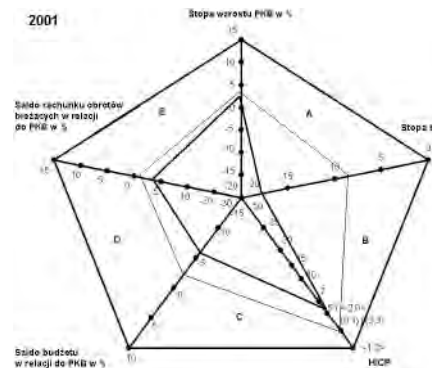
Tabela 1. Wskaźniki stabilizacji makroekonomicznej dla Polski i strefy euro w latach 1999-2009 (stopy wzrostu PKB, bezrobocia, HICP odnoszą się do roku poprzedniego, salda budżetu i rachunku obrotów bieżących wyrażone są w euro i przedstawione są jako % PKB danego roku kalendarzowego)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stopa wzrostu PKB w %											
Polska	4,5	4,3	1,2	1,4	3,9	5,3	3,6	6,2	6,8	5,1	1,7
Strefa euro	2,9	3,9	1,9	0,9	0,8	2,2	1,7	3,0	2,8	0,4	-4,1
Stopa bezrobocia w %											
Polska	13,4	16,1	18,3	20,0	19,7	19,0	17,8	13,9	9,6	7,1	8,2
Strefa euro	9,3	8,5	8,0	8,4	8,8	9,0	9,0	8,4	7,5	7,5	9,4
HICP											
Polska	7,2	10,1	5,3	1,9	0,7	3,6	2,2	1,3	2,6	4,2	4,0
Strefa euro	1,2	2,2	2,4	2,3	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3
Saldo budżetu w relacji do PKB											
Polska	-2,3	-3,0	-5,3	-5,0	-6,2	-5,4	-4,1	-3,6	-1,9	-3,7	-7,2
Strefa euro	-1,4	0,0	-1,9	-2,6	-3,1	-2,9	-2,5	-1,4	-0,6	-2,0	-6,3
Saldo rachunków obrotów bieżących w relacji do PKB											
Polska	-9,1	-6,0	-3,1	-2,8	-2,5	-4,0	-1,2	-2,7	-4,7	-5,1	-1,6
Strefa euro	-0,5	-1,5	-0,4	0,6	0,3	0,8	0,1	-0,1	0,1	-1,7	-0,6

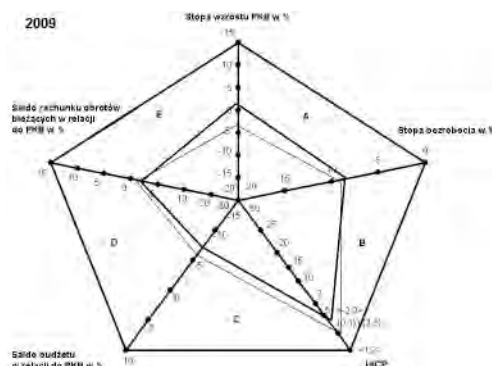
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Następnie odznaczono zebrane dane na ramionach wewnętrznych trójkątów PSM, aby graficznie przedstawić stopień stabilizacji makroekonomicznej zarówno w Polsce, jak i w strefie euro. Poniżej (rys. 3.) przedstawiono magiczne pięciokąty dla obu obszarów gospodarczych w kolejnych latach, począwszy od 1999 r.

Rys. 3. Pięciokąt stabilizacji makroekonomicznej w Polsce (—) i strefie euro (---) w latach 1999-2009
 Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Stabilizacja makroekonomiczna Polski i strefy euro oraz znaczenie poszczególnych wskaźników gospodarczych przy wykorzystaniu zmodyfikowanej metody PSM w latach 1999-2009

Trójkąty tworzące PSM	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
AP	0,05	0,03	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	0,05	0,08	0,09	0,07
AP	0,07	0,08	0,08	0,07	0,07	0,07	0,07	0,08	0,08	0,07	0,05
BP*	0,06	0,03	0,02	0,00	0,00	0,01	0,02	0,10	0,10	0,12	0,11
BP*	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,10	0,10	0,12	0,12	0,12	0,10
CP	0,09	0,08	0,08	0,08	0,07	0,07	0,08	0,10	0,10	0,08	0,06
C	0,11	0,11	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,11	0,11	0,10	0,07
AP+BP+CP	0,19	0,14	0,10	0,08	0,07	0,09	0,12	0,20	0,28	0,29	0,24
A+B+C	0,29	0,30	0,29	0,27	0,26	0,27	0,27	0,29	0,31	0,29	0,21
DP	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,06	0,06	0,06	0,05	0,04
D	0,07	0,08	0,07	0,07	0,06	0,07	0,07	0,07	0,08	0,07	0,05
EP	0,07	0,07	0,07	0,07	0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	0,08	0,08
E	0,09	0,09	0,08	0,08	0,08	0,09	0,08	0,09	0,09	0,07	0,06
DP+EP	0,11	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,14	0,15	0,15	0,13	0,12
D+E	0,16	0,16	0,15	0,15	0,14	0,15	0,15	0,16	0,16	0,14	0,11
PSMP	0,30	0,26	0,21	0,20	0,20	0,22	0,26	0,35	0,42	0,42	0,36
PSM	0,44	0,46	0,44	0,42	0,41	0,42	0,42	0,45	0,47	0,43	0,32
PSMP(%)	30,29	26,10	21,44	20,30	19,82	21,64	26,05	34,52	42,24	42,43	35,80
PSM(%)	44,44	46,35	43,92	42,17	40,69	41,87	41,69	44,87	47,30	42,69	31,91

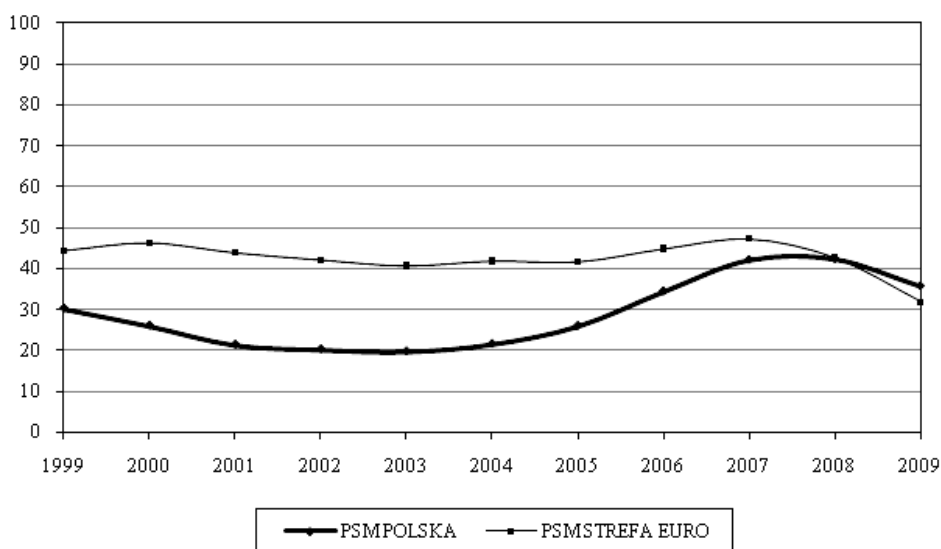
Legenda: AP, BP, CP, DP, EP, PSMP dotyczą Polski; A, B, C, D, E, PSM dotyczą strefy euro.

* Uwaga: przy obliczaniu pól trójkątów BP i CP (oraz B i C) przedziałowi HICP <1,2> przyporządkowano umownie wartość 0, przedziałom (0,1) oraz (2,3) wartość 3, natomiast <-2,0> wartość 5.

Źródło: opracowanie własne.

W celu dokładnego pomiaru poziomu stabilizacji makroekonomicznej w kolejnych latach dokonano obliczeń pól powierzchni wyznaczonych wcześniej graficznie obszarów. Wyniki zaprezentowano w tabeli 2. Wyodrębniono przy tym pola poszczególnych trójkątów, które składają się na równowagę wewnętrzną (będącą sumą pól A, B, C dla strefy euro i analogicznie pól AP, BP i CP dla Polski) oraz równowagę zewnętrzną (wyznaczoną przez pole całkowite trójkątów D i E dla strefy euro oraz DP i EP dla Polski).

Analizując otrzymane wyniki dla strefy euro, można zauważyć, że zakres stabilizacji makroekonomicznej utrzymywał się w latach 1999-2008 na podobnym poziomie, przy czym najwyższy wskaźnik poziomu stabilizacji gospodarki dotyczy 2000 r. oraz 2007 r. (zob. tab. 2, rys. 4). Już w 2008 r. wskaźnik PSM był niższy niż w roku poprzednim, jednakże w 2009 r. poziom PSM spadł wyraźnie, o dokładnie 10,78%, co bezpośrednio wiąże się ze skutkami kryzysu finansowo-gospodarczego, który rozpoczął się w połowie 2007 r. Przez cały badany okres na poziom PSM w strefie euro w większej mierze wpływ miało pole równowagi wewnętrznej, której udział w ogólnym poziomie PSM przewyższał udział równowagi zewnętrznej.

Rys. 4. Kształtowanie się wskaźnika PSM dla Polski i strefy euro w latach 1999-2009 (w %)

Źródło: opracowanie własne.

Proces stabilizacji makroekonomicznej w Polsce na tle strefy euro kształtował się znacznie gorzej. W latach 1999-2003 wykazywał tendencję spadkową i dopiero od 2004 r. rozpoczął się etap stopniowego „doganiania” poziomu stabilizacji w strefie euro. Mimo że w badanym okresie Polska (oprócz 2001 r.) wykazywała większe

tempo wzrostu PKB niż w strefie euro, to zwłaszcza w latach 1999-2005 walczyła z bardzo wysokim bezrobociem, które sięgnęło w 2002 r. aż 20% (rys. 3). Od tego roku stopa bezrobocia bardzo powoli się obniżała i dopiero w 2006 r. spadła poniżej 15%, osiągając poziom 13,9%. Tak wysoka stopa bezrobocia nie miała charakteru koniunkturalnego, natomiast wiązała się prawdopodobnie z występowaniem w tym okresie bezrobocia strukturalnego. Z upływem lat stopniowo następowało dopasowywanie podaży do popytu na pracę.

Lata 1999-2001 to także czas stosunkowo wysokiej inflacji, z którą młoda polska gospodarka rynkowa musiała się zmierzyć po transformacji systemu gospodarczego. I tak stopniowo, zwłaszcza od 2001 r., restrykcyjna polityka pieniężna Narodowego Banku Polskiego przyczyniła się do ograniczenia stopy inflacji w Polsce.

Na niski poziom stabilizacji makroekonomicznej w okresie 1999-2006 miały wpływ omówione wskaźniki kształtujące pole powierzchni równowagi wewnętrznej. Pole to znacznie odbiega od analogicznego pola powierzchni w strefie euro we wspomnianym okresie. Nie można zapominać, że poziom stabilizacji zależy także od równowagi zewnętrznej, którą kształtują salda budżetu oraz rachunku obrotów bieżących w relacji do PKB. Ich wpływ na poziom stabilizacji był szczególnie istotny w latach 2001-2005. W tym okresie udział równowagi zewnętrznej w ogólnogospodarczej był większy niż równowagi wewnętrznej. Warto jednak podkreślić, że deficyt obu sald od 1999 r. był znacznie większy niż w strefie euro. Jest to w dużej mierze związane z niską efektywnością prowadzonej polityki fiskalnej w badanym okresie oraz z systematyczną przewagą importu nad eksportem w polskiej gospodarce.

Polska w mniejszym stopniu niż strefa euro odczuła skutki kryzysu finansowo-gospodarczego, czego dowodem jest znaczne zmniejszenie się dystansu dzielącego Polskę i strefę wspólnej waluty w zakresie poziomu stabilizacji makroekonomicznej w 2007 r. i 2008 r., natomiast w 2009 r. Polska – mimo spadku poziomu stabilizacji w stosunku do roku poprzedniego – przewyższyła strefę euro o 3,89%. Wynikało to przede wszystkim z większej dynamiki wzrostu PKB w Polsce w tym okresie w porównaniu ze strefą euro, która wykazała ujemną dynamikę PKB, oraz z mniejszego poziomu bezrobocia na polskim rynku.

4. Podsumowanie

Przy ocenie sytuacji gospodarczej danego kraju bardzo często zwraca się uwagę na tempo wzrostu gospodarczego, przypisując błędnie temu wskaźnikowi najwyższą wagę i jednocześnie zakładając, że zwiększenie tego tempa zagwarantuje rozwiązanie innych kwestii, w tym problemu bezrobocia¹⁴. Po przeprowadzonej analizie można stwierdzić, że mimo dobrych wyników polskiego PKB wskaźnik stabilizacji makroekonomicznej w latach 1999-2009 osiągnął na tle strefy euro relatywnie niski

¹⁴J. Misala, wyd. cyt., s. 23.

poziom. Wynika to w głównej mierze z braku konsekwencji w polityce gospodarczej prowadzonej przez kolejne ugrupowania polityczne sprawujące władzę. Dodatkowo politykę tę utrudniał współczesny kryzys finansowo-gospodarczy. Stabilizacja makroekonomiczna polskiej gospodarki nadal pozostaje wyzwaniem dla polityki gospodarczej, która powinna mieć na uwadze nie tylko wysokie tempo wzrostu gospodarczego, lecz także dążenie do realizacji pozostałych celów stabilizacji.

Literatura

- Barczyk R., *Teoretyczne i praktyczne problemy współczesnej polityki stabilizacji makroekonomicznej w Polsce*, [w:] *Problemy ekonomii, polityki ekonomicznej i finansów publicznych*, red. J. Sokołowski, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wrocław 2009.
- Kołodko G.W., *Kwadratura pięciokąta. Od załamania gospodarczego do trwałego wzrostu*, Poltext, Warszawa 1993.
- Misala J., *Stabilizacja makroekonomiczna w Polsce w okresie transformacji ze szczególnym uwzględnieniem deficytów bliźniaczych*, <http://www.we.radom.pl/pliki/upload/pb3.pdf>.
- Pätzold J., *Stabilisierungspolitik. Grundlagen der nachfrage- und angebotsorientierten Wirtschaftspolitik*, Paul Haupt Verlag, Bern – Stuttgart 1991.
- Rozporządzenie Rady (WE) 2494/95 z dnia 23 października 1995 r. dotyczące zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (DzU L 257, 27.10.1995), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:10:01:31995R2494:pl:PDF>.
- Tomann H., *Stabilitätspolitik. Theorie, Strategie und europäische Perspektive*, Springer Verlag, Berlin 1997.
- Wersja skonsolidowana Traktatu o Unii Europejskiej (DzU C 83/13, 30.03.2010), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:019:pl:PDF>.
- www.epp.eurostat.ec.europa.eu.

MACROECONOMIC STABILIZATION OF POLAND IN COMPARISON WITH THE EURO AREA

Summary: The main purpose of this article is to assess the progress of the Polish macroeconomic stabilization in comparison to the euro area in the period from 1999 to 2009. A high degree of economic stability is particularly important for Poland as a potential candidate for the accession to the euro area in the near future. The dimensions of macroeconomic stabilization and the method of magic pentagon to measure its level are presented at the beginning of this paper. Then the article shows the results of an empirical analysis of the stabilization of the Polish economy in comparison with the economic situation of the euro area using the magic pentagon's method of macroeconomic stabilization with modifications introduced by the author of this paper. The summary contains the most important conclusions from the empirical analysis.